

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap (LUNA), Hamar

Larsen Ranja

Bacheloroppgave

Bli med ut og lek

Come out and play

Samlingsbasert barnehagelærer utdanningen 2014-2017

Vår 2017

Innhold

INNHold	2
FORORD	4
NORSK SAMMENDRAG	5
ENGELSK SAMMENDRAG	6
1. INNLEDNING	7
1.1 TEMA	7
1.2 PROBLEMSTILLING	9
1.3 OPPBYGNING	9
1.4 BEGREPSAVKLARING.....	9
1.4.1 <i>Frilek</i>	10
1.4.2 <i>Barnehagens uteområdet</i>	10
1.4.3 <i>Aktive voksne</i>	10
2. TEORI	12
2.1 FRILEKEN I BARNEHAGEN.....	12
2.2 UTEROMMET I BARNEHAGEN.....	13
2.3 BARN SOM IKKE LEKER	13
2.4 PERSONALROLLEN.....	14
2.4.1 <i>Den aktive voksne</i>	15
2.4.2 <i>Kompetanse</i>	16
2.5 MEDVIRKNING	16
3. METODE	18
3.1 INTERVJU SOM METODE.....	18
3.2 INFORMANTENE.....	19

3.3	ETISK REFLEKSJON.....	20
3.4	RELIABILITET OG VALIDITET.....	20
4.	DRØFTING	21
4.1	UTEROMMET I BARNEHAGEN	21
4.2	FRILEKEN I BARNEHAGEN	22
4.3	BARN SOM IKKE LEKER	23
4.4	PERSONALROLLEN	24
4.5	AKTIVE VOKSNE.....	25
5.	AVSLUTNING	27
	LITTERATURLISTE	28
6.	VEDLEGG 1.....	30

Forord

Da var tre år på barnehagelærer utdanningen ved veis ende. Og denne oppgaven er den avsluttende delen for å topp det hele. Endelig skulle jeg fordype meg i noe jeg interesserer meg veldig for, nemlig utetiden. I dag blir utetiden verdsatt mer enn det den kanskje ble gjort før, med tanke på hvilket læringsmiljø/læringsarena dette er. Denne oppgaven tar for seg frileken i seg selv, den «aktive voksne» og om personalet ser den gode leken i frileken. Hvordan få alle barn til å bli glad i å være ute.

Først vil jeg takke Gry Flindrum og Yvonne Haaland Aulom som har vært min kollokviegruppe siden starten. Takk for at dere har holdt ut med meg, uten dere hadde ikke dette gått.

Og Anniken Lind min veileder, takk for gode råd og for kunnskapen du har gitt meg, selv om jeg har vært litt små forvirret til tider, har du hentet meg inn.

Jeg vil takke de som har gitt av sin tid, erfaring og kunnskap, som har gjort at jeg kom i mål med denne oppgaven.

Jeg vil takke mamma, pappa og svigermor for all barnepass, så det har vært mulig for meg å bruke tiden godt, og ungene koser seg sammen med dere.

Til slutt vil jeg takke min samboer Roger Skogen og barna mine, som har støttet meg, motivert meg og hvert der for meg. Jeg er veldig glad i dere.

Ranja Larsen

Råholt 20. Mai 2017

Norsk sammendrag

Tittel: Bli med ut å lek	
Forfatter: Ranja Larsen	
År 2017	Sider 30
Emneord: Frileken, den aktive voksne og personalet som rollemodeller.	
Sammendrag: I dagens samfunn er det et økt fokus på hva lek betyr for barna i barnehagen. Og hva er lek i barnehagen? Jeg vil med denne oppgaven ta for meg, hvordan personalet kan være den aktive voksne i barnas frilek ute. For hva er frilek egentlig? Og hvordan er den aktive voksne i barnas lek? Dette er temaer som ofte dukker opp i blader og aviser. Hensikten med oppgaven er å få mer kunnskap om temaet, og at jeg og andre kan jobbe med dette når man begynner i barnehagen som barnehagelærer. Det å kunne se den viktige frileken som noe større enn å sitte å tegne ved et bord, men å bruke blyanten som en del av rollespillet i dukke kroken, og hvordan ta med denne leken ut? Og hva legges i å være en aktiv voksn? Det tror jeg er viktige tanker å ha med seg som personal i barnehagen.	

Engelsk sammendrag

Title: Come out and play	
Authors: Ranja Larsen	
Year: 2017	Pages: 30
Keywords: Free play, Active adults and Personell as role models.	
Summary: <p>In today's society there is an increased focus on what play means for the children in kindergarten. And what is play in kindergarten? With this task I would like to know how the staff can be the active adults in the children's open-air outdoors. For what is Frilek really? And how is the active adult in the children's play? These are topics that often appear in magazines and newspapers. The purpose of the assignment is to get more knowledge about the subject, and that I and others can work on this when you begin kindergarten as a kindergarten teacher. Being able to see the important free game as something bigger than sitting to draw at a table, but using the pencil as part of the role play in the show hook and how to bring this game out? And what does it take to be an active adult? I think that are important thoughts to bring in as kindergarten staff.</p>	

1. Innledning

Jeg har valgt å skrive om frilek ute og hva slags rolle personalet i barnehagen har i denne leken, og hvordan være den aktive voksne. Det er frilek som det er mest av når barna er ute, så hvordan kan personalet i barnehagen være med på å gjøre denne leken til noe mer, eller hvordan kan personalet bruke denne leken til å få med de barna som ikke klarer å komme seg inn i denne gode leken? Her tror jeg at personale i barnehagen har en unik mulighet til å være delaktige, den aktive voksne, i barnas lek. For hvordan er den aktive voksne egentlig? Min tanke om temaet startet lenge før skriveprosessen. Det startet allerede da jeg begynte å jobbe i barnehage for 12 år siden, og temaet den aktive voksne kom frem på et personalmøte. Der og da hadde jeg ingen formening om hva dette utsagnet innebar. Og det skulle ta lang tid før jeg skjønnte hva jeg ville legge vekt på ved dette utsagnet. Det kom frem i en samtale med en av praksislærerne mine ved dette studiet, hvor vi diskuterte dette temaet, om hvordan være den aktive voksne i frileken, hvor jeg selv så dette utsagnet i klarere lys. Jeg har hentet datamaterialet som empiri fra praksisfeltet, for å få innsikt i personalets egne erfaringer rundt frileken ute, hvilke begrunnelser de har for dette, kompetansen de har til å være gode rollemodeller i utetiden og hvilke metoder de bruker. Når jeg er ferdig med denne oppgaven, mener jeg at dette vil være viktig bagasje å ha med i sekken til videre arbeid, med den gode frileken ute. At både personalet og foreldre ser kvaliteten i akkurat dette.

1.1 Tema

Personalet som jobber i barnehage har styringsdokumenter som rammeplan, lover og forskrifter, som personalet må jobbe for og med. I rammeplanen står det:

Personalet må være tilgjengelige for barn ved å støtte, inspirere og oppmuntre barna i deres lek. Dette vil også danne grunnlag for å sikre at alle barn får gode erfaringer og en opplevelse av å mestre samspillet med andre barn i lek. Barn som ikke deltar i lek, holdes utenfor eller ødelegger andres lek må gis særlig oppfølging (Kunnskapsdepartementet, 2011, s. 32).

Ved å være tilgjengelig for barna vil også innebære å gi barna tid og rom for lek (Pape, 2000, s. 134). Det kan være at Ola, Per og Kari kan leke for seg selv inne i lekehuset uten at personalet ser. Men da må vi vite at disse barna har mange positive mestringsopplevelser sammen, så de tåler en støyt og at de ikke er redde for å hente inn personalet hvis det trengs. Det er viktig å la barna få det rommet for seg selv, og fri fra personalet. Dette fordi hvis man

legger seg opp i en lek som er god, på en negativ måte, kan man ødelegge den gode leken (Öhman, 2012, s. 240). Men ved å være tilgjengelig å titte inn døra så har man en viss anelse om hva som skjer, eller om de trenger noe til leken. Dette vil gjøre oss til aktive voksne, at vi er fysisk og mentalt tilstedeværende.

På den andre siden kan det hende at det er barn som ikke har disse positive mestringsopplevelsene sammen, som velger å være gjemt. Da er det viktig å skape en trygg ramme ved denne leken, ved å være med i selve leken, eller stå litt på avstand men ha full kontroll over hva barna holder på med (Pape, 2000, s. 153). I uterommet er det mange kriker og kroker som barn kan gjemme seg i. Her er det da enda viktigere at personalet er observante og har overblikk over hvem leker med hvem, og hvordan denne leken foregår. For jeg mener at likeså godt som inne er det også i utetiden personalet kan være med å leke den gode leken, vise at vi har all tid i verden, å klare å legge til side alt annet som skulle vært gjort. Ikke bare tenke at de leker så fint ute, så jeg trenger ikke blande meg inn. For det er ute personalet til en viss grad disponerer tiden selv, og ikke går etter de oppsatte planene, som inne tiden er påvirket av i form av grupper og samlingsstunder. Det er her man kan se muligheten til å undre seg med barna, gjøre det som interesserer barna der og da. Det er også en mulighet til å bli kjent med barna, hva gjør de når de leker og hvordan de er i leken. En liten praksisfortelling:

Jeg hadde hatt lite kontakt med de minste barna på avdelingen. Jeg jobber på en 3-6 års avdeling. Disse barna leker vanligvis godt sammen, men denne dagen lekte de ikke så godt sammen. Jeg tenkte at nå har jeg sjansen, jeg gikk bort og spurte -hva gjør dere da Per og Kari? Per svarer -ingenting. Jeg spør -skal vi leke? Per og Kari svarer -ja. De ga meg rollen som baby hvor Per var pappa og Kari var mor. De ga meg tydelige instruksjoner på hva jeg skulle gjøre, at jeg skulle sitte stille når vi prøvde sko i butikken (skoene var pinner de fant på gresset), og at legen bare vil hjelpe og sang McStuffin sin sang «Nå skal du sjekkes» (hvor sprøytene og stetoskopet var pinner og steiner). Etter noen få minutter i lek kom det mange barn som også ville være med å leke, og Per og Kari ga ut roller. Leken holdt på til vi skulle inn å spise ettermiddagsmat.

I denne praksisfortellingen fikk jeg meg mange aha-opplevelser. For jeg hadde fått inntrykk av at Per ikke snakket så mye, eller hadde så stor påvirkning av hva leken skulle handle om. Hvor ved å være med i leken, ga meg innblikk i hvordan disse barna egentlig leker i frileken.

1.2 Problemstilling

Endelig skulle jeg skrive om noe som har interessert meg lenge, nemlig utetiden og frileken i barnehagen. Dette temaet har jeg interessert meg for i de årene jeg har jobbet i barnehage, og har hatt et ønske om å finne ut hvordan gjøre denne tiden til det beste for barna og hva legges i ordet aktiv voksen. Min første problemstilling var sånn: Hvordan stiller personalet i barnehagen seg til sin egen rolle i utetiden? Etter bachelorseminaret fikk jeg andre tanker om hvordan formulere problemstillingen min. Etter mye gode refleksjoner av medstudenter og læreren som var med, fikk problemstillingen en ny vri. Dette fordi det er viktig hvordan barnehagelæreren som en profesjon ser på fri leken ute, og det er de som kan påvirke det øvrige personalet.

Dette ble min problemstilling:

Hvordan bruker barnehagelæreren sin kompetanse i uteleken, og hvordan være den aktive voksne i fri lek?

1.3 Oppbygning

I denne oppgaven vil jeg presentere hvordan barnehagelæreren kan bruke sin kompetanse i uteleken, hva frilek kan være og hva de legger i å være aktive voksne. Jeg vil begynne med hvordan jeg kom frem til problemstillingen min, så ha noen begrepsavklaringer for å ha en fellesforståelse av begrepene. I teoridelen vil jeg ta for meg relevant teori som jeg bruker i oppgaven.

Metodedelen tar jeg for meg valg av metode, valg av informanter, og hvor viktig det er å bygge opp tillit til de menneskene som ønsker å gi av seg selv. I kapittel 4 drøfter jeg funnene mine opp mot teorien i oppgaven. Jeg har valgt å drøfte og legge frem funnene mine sammen, dette for å få en bedre struktur i oppgaven min. Til slutt avslutter jeg oppgaven med en avslutning.

1.4 Begrepsavklaring

Ved å ha en begrepsavklaring skapes det en fellesforståelse av ordene jeg bruker i denne oppgaven. Ordene jeg vil forklare er frilek, uteområdet og aktive voksne.

1.4.1 Frilek

Olofsson (1993, s. 43-44), skriver at leken er åpen og fri. Når barnet leker, er det avslappet og i en late som-lek. Med dette skriver Olofsson at «konstruksjonslek, perlelek eller å bygge høye tårn er øvelse og sysselsetting og ikke lek». Jeg forstår utsagnene med at aktiviteter som puslespill og kapplaklosser kan sette i gang lek. Ved at barnet bruker kapplaklossen som et troll eller fly, finner barnet ut selv hva annet kapplaklossen kan være, ikke bare til bygging. Det er da frileken settes i gang. Dette støtter også Buaas (2009, s. 25-26), som skriver;

«For barna er leken noe som oppstår – en tilstand, en væremåte, en aktivitet. Barn leker for å leke, i ensomhet, med materialer og leketøy, sammen med en voksen eller helst sammen med andre barn. Leken kommer innenfra og styres av den som leker»

Frilek definerer jeg da som den leken barnet leker mellom de voksen styrte aktivitetene. Den barnet styrer selv og sammen med andre barn.

1.4.2 Barnehagens uteområdet

Jeg har valgt å fokusere på uteområdet i oppgaven min, og da området i barnehagen. Storli (2010, s. 325) definerer barnehagens uteområde som avgrenset til det som finnes innenfor gjerdet rundt barnehagens bygningsmasse. Buaas (2009, s. 14) skriver at når vi bruker uterommet mobiliseres mange av sansene våre samtidig. Så ved å bruke uteområdet mye, og ta med kunnskapsområdene ut vil det være enklere for mange barn å lære. Men som Lie, Vedum og Ødegaard (2013, s. 11) skriver er det viktig at området er trygt, men at barna må også få kunne utfordre og undre seg. Så det vil være viktig at uteområdet er utstyrt med inspirerende materiell tilgjengelig, for det ser ut som det mangler mye materiell til den selvstyrte skapende leken til barna i mange barnehager skriver Thorbergsen (2012, s. 10). I disse barnehagene vil det være viktig å bruke barnehagelæreres kompetanse, på å bruke det som er, og ved å være aktive voksne.

1.4.3 Aktive voksne

Å være aktive voksne definerer jeg at personalet er fysisk og mentalt tilstedeværende. Det handler om at personalet er med og observerer det som skjer i leken. Ved å være fysisk og mentalt tilstede kan personalet være aktiv i lek, observere barn i lek, være det personalet som henter inn rekvisitter som gjør leken til noe mer eller være tilstede som en trygghet. For det er som Olofsson (1993, s. 138) skriver:

Like viktig som at den voksne i blant organiserer formaliserte leker og deltar i barns egne leker, er det at de lar barna leke i fred når de leker godt og konsentrert. Da behøver den voksne bare være tilstede som en beskyttende trygghet.

2. Teori

«Teorien hjelper oss til å vurdere hvor generelt det er mulig å formulere konklusjonen» (Dalland, 2017, s. 148). Å være ute i barnehagen trenger ikke å være så rosenrødt som noen kanskje tror. For at alle barn skal ha det godt i utetiden fordrer det at personalet har kunnskap og kompetanse om hva som egentlig kan skje, og skjer med og mellom barna. Frilek kan virke svært god på avstand, men i virkeligheten kan det være ett barn som bare får de «dårlige» rollene i leken, som hund eller bestemor som bare sitter i gyngestolen sin. Det er også viktig at personalet ser seg selv i denne rollen, og reflektere over hvordan er jeg i utetiden? Thorbergesen (2012, s. 38) skriver «Min erfaring er at aktive og engasjerte voksne blir kontaktet av barna, mens passive og uengasjerte voksne sjelden oppsøkes». Dette tenker jeg er viktig å ha med seg som personal i barnehagen, *vi er der for barna*.

Teoridelen har jeg delt inn i temaer jeg mener er relevante for problemstillingen min.

2.1 Frileken i barnehagen

I tid for lek og læring, bedre innhold i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2016, s. 7), står det at «Leken er barns grunnleggende læringsform og skal ha en fremtredende plass i barnehagen». I rammeplanen legges det vekt på at «Utelek og uteaktiviteter er en viktig del av barnekulturen som må tas vare på, uavhengig av geografiske og klimatiske forhold. Barna bør få impulser og inspirasjon til leken gjennom opplevelser i nærmiljøet» (Kunnskapsdepartementet, 2011, s. 32). Tema lek, har ikke alltid vært betraktet som en viktig arena i pedagogikken, verken innenfor debatt, forskning eller for pedagogisk praksis (Lillemyr, 2011, s. 37). Heldigvis har det blitt en endring på dette synet de senere årene, og i dag ser vi at leken har en egenverdi. Igjennom leken skaffer barna nye erfaringer i alt de gjør. Leken er barnas egen måte å tilegne seg kunnskap på, der de bearbeider ting som de har lært, eller ting som har skjedd dem, både gode og vonde ting. Det er i leken de kan prøve ut hvem er jeg, og hvordan reagerer du når jeg gjør sånn (Lillemyr, 2011, s. 37). Når det blir snakket om lek i barnehagen er de periodene mellom planlagte aktiviteter som styres av personalet, denne leken blir kaldt «barnas frilek» (Pape, 2000, s. 135). Öhman (2012) skriver at leken er den viktigste arenaen for å utrykke seg, der utvikler barnet sin kompetanse og sin selvfølelse. Det er personalet som har ansvar til å forme et stimulerende og positivt lekemiljø. Så kanskje

vi bare skal la de pappeskene etter det nye kjøleskapet bare ligge på bakken, etter Gibsens (referert i Storli, 2010, s. 329) teori om affordances

«Begrepet affordances beskriver de funksjonene et element i landskapet har å tilby individet. Når et barn ser et stort tre ligge på bakken, er det ikke tresorten eller hvordan det har kommet dit som først og fremst opptar det, men hva treet kan ``gjøres`` med».

Barnet tenker ikke på hva slags type papp dette er, men hvordan kan jeg ta med dette inn i leken?

2.2 Uterommet i barnehagen

«Uteaktivitet er en selvfølgelig del av dagsrytmen i norske barnehager og utgjør sammen med samlingsstund, lesestund og hviletid en del av selve virksomheten i barnehagen» (Storli, 2010, s. 325). Kaarby (2011, s. 105) skriver at i Norge som andre i den vestlige verden, har leken blitt mer stillesittende i form av dataspill. Derfor er det viktig at barnehagene er med på å få opp aktiviteten til barna, så de får samme forutsetninger. Inne- og uterommet i barnehagen er viktig for at barna skal trives i barnehagen, så hvordan det fysiske miljøet inne og ute er, virker inn på barnas trivsel, opplevelser og læring. Det fysiske miljøet skal være tilrettelagt slik at barna har mulighet til å delta aktivt i lek og andre aktiviteter (Kunnskapsdepartementet, 2011, s. 22). Da bør det ikke være noe forskjell på det pedagogiske tilbudet inne eller ute. Storli (2010, s. 337) skriver «Utetid og uteaktivitet bør ikke betraktes som et avbrudd i det pedagogiske arbeidet». Han skriver om barnehagens uterom som noe større, at det har noe tilfelles med og forskjellig fra det som foregår inne. Med dette tenker jeg at det pedagogiske arbeidet i uterommet gir andre muligheter enn inne, som å male på steiner eller male i snøen på vinteren.

Ute blir det mulighet for at barna selv kan tilpasse aktivitetene, slik at alle kan oppleve mestringsfølelse og utfordringer (Kunnskapsdepartementet, 2006, s. 37). Vi er ikke ute bare for å være ute, det er mye som tyder på at barn som oppholder seg mye ute får bedre helse, konsentrasjon og lekeevne (Buaas, 2009, s.91).

2.3 Barn som ikke leker

Pape (2000, s. 105) skriver at barna kommer inn i barnehagen med forskjellig bakgrunn og ulike forutsetninger. Jeg tenker kanskje personalet ikke er gode nok til å fange opp disse

ulikhetene, for det er her det er viktig at personalet har den kunnskapen som trengs. For å kunne delta i lek må man ha sosial kompetanse, det er en forutsetning for å kunne delta, og noen barn mestrer ikke det som leken krever (Utdanningsdirektoratet, 2016). «Like viktig som å få leke er det å få være med og leke» skriver (Öhman, 2012, s. 15). For det er som Pape (2000, s. 144) skriver at for å skape et positivt selvbilde trenger man anerkjennelse fra andre. Barnet må føle anerkjennelse fra de andre barna i lek, det at andre barn har lyst til å leke med deg, at de står og venter på at akkurat du skal komme og bli med på leken. Dette er det som skal til for å bygge opp selvfølelsen. Her er det er viktig at personalet opptrer som aktive voksne, personalet som er fysisk og mentalt til stede. Vygotsky (referert i Askeland & Sataøen, 2014, s. 200) skriver om den nærmeste utviklingszone, ved hjelp av personalet, kan barnet få veiledning til å komme inn i lek med de andre barna. «Det barnet ditt kan gjøre i samarbeid i dag, kan det gjøre alene i morgen».

«Når leken mangler, er det den voksnes oppgave å vekke barnets slumrende lekelyst» skriver (Folkman & Svedin, 2004, s. 14). Det er lettere å leke når leken er voksn styrt, det er i frileken det kan bli synlig at barnet kan føle det ikke er godt nok, eller det vises mer at barna ikke forstår lekekoden, eller ikke har den sosiale kompetansen til å leke. Da velger barna kanskje å skremme de andre barna så personalet blir sinte og irriterte, eller at barna velger å være usynlige (s.15). «Leken er en veldig viktig måte og samspille på» skriver (Öhman, 2012, s. 58), mennesket er født til og samspille. Da er det veldig vondt når det er noen barn som velger å stå utenfor, eller ikke får være med i leken. Her må personalet ta tak i problemet og gjøre noe med det. Man må se på helheten av problemet om hvorfor dette barnet ikke er med på leken. Det er personalets oppgave at alle barn har mulighet til å leke, (Öhman, 2012, s. 19).

Det er som Pape (2000, s. 143) skriver, at det er personalet som må gjøre barnet som ikke leker, synlig for de andre barna, personalet må gi dem oppmerksomhet i andres barns nærvær.

2.4 Personalrollen

Det er personalet som har ansvar for at barna får tid og rom for lek. Hva de leker og hvordan de leker, må de få bestemme helt selv, men de må få muligheten til å leke (Öhman, 2012, s. 17-19). Pape (2000, s. 115) skriver om dilemmaet rundt det å ha god tid, det å vise barna at vi

har hele dagen. Bruke denne tiden til å sette seg ned, snakke om det barnet ønsker å fortelle. I barnehagen blir vi lett ukonsentrerte av alle oppgavene som venter, og alle barna som også ønsker å bli hørt. Hun skriver at vi kanskje bare må legge opp dagen litt annerledes, ved å tenke annerledes kan vi få tid til ett og ett barn. Barna trenger hjelp til å bli gode lekepartnere, det er der personale kan videreføre lekens koder til neste generasjon. Men her må personalet tenke på at samfunnet er stadig i endring og rollelek før, trenger ikke være det samme nå. Man må finne barnas interesser og bygge på dette. Tv trenger ikke være en fiende, men snarere et verktøy hvor personalet må sette seg selv inn i hva som foregår inne i tv-boksen. På den måten kan personalet få gode samtaler med barnet og lage rolleleker ut fra dette (Pape, 2000, s. 119-120).

Som personale må vi gå foran som gode rollemodeller for barna i barnehagen. Derfor er det viktig å tenke på hva vi sier og gjør for dette vil påvirke barna. I frileken i barnehagen kan personale ha forskjellige roller. Personalet kan være veiledere, tilskuere, parallell leker, igangsetter eller å forstå selve leken. Det er viktig å se hvilken rolle jeg har og hvilken rolle tar jeg? (Osnes, Skaug & Kaarby, 2010, s. 36-40).

2.4.1 Den aktive voksne

I kunnskapsdepartementet (2006, s. 38) sitt temahefte *om natur og miljø* står det at en aktiv voksen fanger barnas nysgjerrighet og oppmerksomhet. Da er det viktig at personalet er fysisk og mentalt tilstede, med og for barna.

Som personalet i barnehagen er vår rolle å tolke situasjonen. For selv om Per sitter der i enga alene, trenger ikke det bety at han er ensom. Kanskje han bare ønsker å sitte der å høre lydene og luktene som svever gjennom vinden. Mens Kari har klatret høyt oppi et tre, sammen med andre barn, og det ser ut som om hun er i god relasjon med andre, trenger ikke dette bety at hun har det bra. Personalet må stoppe opp og tenke, har barna det godt, får de nok stimuli eller skal jeg gripe inn og sette i gang aktiviteter? «Barna må få utforske på sin egen måte» skriver (Lie, Vedum & Ødegaard, 2013, s. 12). Det er her jeg tenker at vi er den aktive voksne, når det blir reflektert rundt situasjonene og ser helheten, at det tenkes i dobbelkretslæring og ikke bare enkelkretslæring (Gotvassli, 2004, s. 131).

2.4.2 Kompetanse

Det er barnehagelærerens ansvar å dele av sin kompetanse til sine medarbeidere. Vi som en lærende organisasjon må gi muligheten til personalet å heve kompetansen sin. De ansattes kompetanse er den viktigste enkeltfaktoren for at barn skal trives og utvikle seg i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2009, s. 6). Som leder har man ansvar for å gi personalet muligheter for læring og utvikling (Gotvasslig, 2013, s. 96). Her mener jeg det er viktig å begynne med hva personalet innehar av kompetanse, for så å utvikle det i form av ros som gis fortløpende i hverdagen, som Skogen (2013, s. 28) skriver er ros den belønnings formen som betyr mest for personalet.

Barnehagelæreren har ansvar for å ha medarbeidersamtale ca. en gang i året med sitt personale. Denne samtalen er planlagt og tidfestet og brukes til å snakke om arbeidsmål, arbeidsresultater, arbeidsmiljø og personlig utvikling (Gotvassli, 2004, s. 39). Dette er en fin måte å finne ut av hva det enkelte personalet har av kunnskap og hva som trengs å jobbe mere med. Personalets kompetanse er viktig for at barna skal kunne ha samme forutsetting videre i livet står det i (Kunnskapsdepartementet, 2009, s. 90).

Å kunne «tro på egen kompetanse» skriver Gotvassli (2013, s. 91-92) «Medarbeidere som tror på sin egen kompetanse – som opplever at den blir brukt – vil også være sterkere indre motivert og tørre og ta den i bruk». Dette tror jeg er viktig for å få et godt personal, men også gode barnehagelærere. Det er viktig å bruke det som har blitt tillært i form av utdanning og egne erfaringer, likeså mye som kartleggingsverktøy og programmer, som kommunen og andre instanser vektlegger.

2.5 Medvirkning

Hvordan vi ser på barnets uttrykk, kommer an på vårt barnesyn, sett i lys av for eksempel kompetansediskurs eller mangeldiskurs. Å se på barnet med en kompetansediskurs viser at barn har meninger, intensjoner og vilje, det de sier har en mening. Hvor å se barnet med en mangeldiskurs setter vi barnet i bås og fokuserer bare på det barnet ikke kan og vet. Vi ser manglene først og barna etterpå (Johannesen & Sandvik, 2008, s. 14-16). Hvor det i barnehagen har det blitt et større fokus på at barna skal kunne påvirke sin hverdag i form av medvirkning. Barns rett til medvirkning ble vektlagt i FNs barnekonvensjon (referert i Kunnskapsdepartementet, 2011, s. 19), der barna skal kunne uttrykke seg og ha innflytelse i

barnehagehverdagen «De (barna) skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger» (Kunnskapsdepartementet, 2011, s. 17). Vi må passe på så vi ikke blander barns medvirkning med barns medbestemmelse. Ifølge barnehageloven §3 *Barns rett til medvirkning* (referert i, Osnes, Skaug & Kaarby 2010, s. 23), vil barns medvirkning være at «barn skal jevnlig ha mulighet til å påvirke planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet» For å ha rett til medvirkning er ikke å bestemme alt som skjer i barnehagen, det handler om å respektere og inkludere fellesskapet uansett holdninger og meninger. I følge Johannesen & Sandvik (2008, s. 26-27) er barns medbestemmelse mer å ta valg, ta avgjørelser og være med å bestemme. Det er ikke barns medbestemmelse vi ønsker mest av i barnehagen, men mer barns medvirkning, det at barnet kan vise interesse for mauren i stedet for blomstene som personalet hadde planlagt den dagen, hvor personalet må klare å snu sine egne tanker og gjøre om på sitt opplegg, så det passer barna. Så ved å gi barna tid, rom, lov og mulighet til å påvirke aktivitetene i barnehagen, vil det kanskje bli bedre aktiviteter for barna, og mer interessant for dem. Hvem er vi der for? (Åberg & Taguchi, 2006, s. 39).

3. Metode

I følge Dalland er metode en fremgangsmåte til å komme frem til ny kunnskap (Dalland, 2012, s. 111). Metode er verktøyet vi bruker for å undersøke noe vi vil finne ut mer av, vi kan skille mellom kvalitativ metode og kvantitativ metode. Hvor kvalitativ metode kan gi en bredere refleksjon, dybde, teoridannelse, og kvantitativ metode kan gi bredde, revisjon av teorier, oversikt og nøyaktighet (Løkken & Søbstad, 2013, s. 37). Så i dette kapitlet ønsker jeg å gjøre rede for hvilke metode jeg har brukt og hvordan det ble gjennomført.

3.1 Intervju som metode

Jeg har valgt intervju som metode, for å kunne få konkret og tydelig svar til min problemstilling. Denne metoden rettes mot hverdagshandlinger ute i barnehagen, og hvordan barnehagelæreren reflekterer over de forskjellige spørsmålene, og hvordan jeg bruker svarene. Jeg ønsker å få bedre innsikt i hva personalet tenker rundt temaet utelek. Om hvilken rolle de har i leken og hvordan de hjelper de barna som ikke leker, inn i lek og hvordan være den aktive voksne? Her kan man ta inn den hermeuetiske fortolkningsprosessen som kan være som en spiral der forståelse og tolkning fører til ny forståelse, og ny tolkning (Bergsland & Jæger, 2014, s. 68). Som intervjuer må man gå inn i oppgaven med bevissthet om sitt eget ståsted til det man skal finne ut av, for som intervjuer går man inn med egne verdier, normer og kultur som vil farge og påvirke spørsmålene, bevisst eller ubevisst (s. 68). Min førforståelse av utelek og hvordan være den aktive voksne, kan påvirke noe av det jeg legger til grunn i intervjuene. Det er da viktig å være sin førforståelse bevisst, så man kan være så saklig som mulig. Jeg valgte å bruke båndopptak som hjelpemiddel, for å være sikker på at jeg fikk med meg alt som ble sagt, og kunne konsentrere meg om å stille spørsmålene på en god måte, båndopptakeren lånte jeg på biblioteket siden jeg ikke har en slik opptaker hjemme. For ved bruk av mobil eller lignende, kan det lett spres videre. Ved bruk av båndopptak kunne jeg også konsentrere meg om stemmebruk, mimikk, og andre kroppsspråk. For kroppsspråket kan si mer enn det selve person skriver (Dalland, 2012, s. 155). Under intervjuet kan intervjupersonen endre sine beskrivelser og tolkning av temaet, dette på grunn av hva jeg sier og spør om. På den måten kan personen reflektere der og da og ting jeg sier kan trekke frem andre refleksjoner. Dette kan være viktig informasjon for å kunne få ny innsikt til oppgaven. Så det vil være viktig å

ikke bruke dette mot informantene som noe negativt, men heller legge til den nye informasjonen som blir sagt. Siden man er i utvikling i en slik type situasjon, reflekterer personen etter hvert som man snakker (Dalland, 2012, s. 161). I ettertid valgte jeg å skrive ned alle svar jeg fikk, forså å sende disse til informantene og kunne da i tillegg takke dem for tiden og kunnskapen de ga meg. På den måten kan de gå igjennom svarene og se at jeg ikke har tolket noe feil, ved det de selv mente de svarte (Dalland, 2012, s. 97).

3.2 Informantene

Først ønsket jeg å intervju hele spekteret av barnehagepersonell, for å finne ut av forskjellene mellom de ulike leddene og om kompetansen personalet har, blir gitt videre til hele staben. Det ville vært en bachelor i seg selv, så etter veiledning synes jeg det passet å kun konsentrere meg om barnehagelærere. Dette for å belyse profesjonen jeg er i ferd med å gå inn i. Ved å bruke fagpersoner kan de bidra til å se temaene fra andre vinkler og nye perspektiver til temaet jeg ønsker finne ut av. Og det vil være lettere å snakke om de ulike feltene i barnehagen, siden vi snakker'' samme'' språk (Dalland, 2012, s. 165). Jeg valgte å intervju tre barnehagelærere. Man trenger så mange informanter som er nødvendig for å få svar på det man er utetter (Bergland & Jæger, 2014, s. 70), hvor jeg trengte tre. For å stille til intervju trenger mange å vite at man skal forbli anonym, og det er viktig at dette ivaretas. Det vil være viktig å informere at informanten kan trekke seg ut når som helst, og presisere at opplysningene informanten gir forblir anonym. (Dalland, 2012, s. 102). Men det vil også være viktig at jeg som intervjuer får et skriftlig samtykke på at informanten ønsker å være med i studiet og har forstått hva man går inn i, så jeg kan bruke informasjonen i oppgaven, og slippe å ta nye intervjuer (Dalland, 2012, s. 106).

Før jeg startet intervjuene laget jeg meg en intervjuguide. Dette for å klare å holde fokus og rekkefølgen av spørsmålene. Jeg lot ikke informantene få spørsmålene på forhånd, fordi jeg ønsket ikke at de skulle komme med svar rett fra rammeplanen eller teori. Men ønsket deres erfaringer, refleksjoner og kompetanse. Jeg ledet intervjuet men prøvde å få det til en samtale mellom meg og informanten, hvor det å ha åpne spørsmål ga rom for at informantene kunne reflektere og gjøre rede for sin kompetanse og opplevelser rundt temaet (Bergland & Jæger, 2014, s. 72).

Jeg vil referere til informantene som Rikke, Ina og Kari i funn og drøftings kapitelet som igjen sikrer informantene siden dette ikke er deres faktiske navn, og sikke hva de har gitt meg av opplysninger.

3.3 Etisk refleksjon

Jeg kontaktet mine informanter, ved å spørre styrer i barnehagen om jeg kunne foreta noen intervjuer med noen av barnehagelærerne som jobbet der. Dette var ikke noe problem da styrer synes det var et spennende tema, som var viktig å reflektere over. Hvor tre stilte frivillig opp til å delta. Det ble avtalt tid og sted hvor intervjuet skulle være og informantene fikk innsikt i hvilket tema det skulle dreie seg om, *barn i utelek* og fikk skrevet under på samtykke til intervju, som tydelig gjør informanten klar over at jeg har taushetsplikt, og at man kan trekke seg fra intervjuet når som helst (Dalland, 2012, s. 83). Kunnskapen om mennesker og hvordan de forholder seg til de gitte situasjonene, er det bare mennesker som kan gi oss. Derfor er det viktig å skape tillit til de som ønsker og er villig til å gi oss denne kunnskapen (Dalland, 2012, s. 95).

3.4 Reliabilitet og validitet

For å forske må det stilles noen krav til materialet man ønsker å samle inn. Noen av hovedtrekkene i dagens positivisme skriver Wallèn (referert i Dalland, 2012, s. 52) omhandler reliabilitet og validitet. Hvor reliabilitet handler om pålitelighet, at målinger må utføres korrekt og eventuelt feilmargin må angis. Dette vil si noe om hvor nøyaktig svarene er, man må ta i betraktning at svarene kan bli unøyaktig hvis informanten føler seg ubekvem eller hva slags humør man er i den dagen intervjuet foregår. Validitet står for relevans og gyldighet. Dette sier noe om intervjuet er gyldig, om det kommer frem det man har som mål (Løkken & Søbstad, 2013, s. 123). Feilkilde ved mine intervju kan være at lyden ved båndopptakeren ikke er god nok, eller at informanten misforstår hva jeg spør om, og jeg ikke klarer å spørre annerledes eller at jeg har misforstått (Dalland, 2012, s. 120).

4. Drøfting

I dette kapitlet ønsker jeg å ta for meg empirien og drøfte det opp mot teorien som jeg har i kapittel 2. og eventuell annen teori som er relevant for å besvare problemstillingen min.

For å hente inn informasjon har jeg hatt tre intervjuer av barnehagelærere. I intervjuene ønsket jeg å finne ut hva barnehagelæreren tenker om det å være ute, hvordan man selv er i uteleken, hvordan hjelpe barn inn i lek, hvordan de tilrettelegger frilek, hvordan personalet deltar i frilek og hvordan de som barnehagelærere er gode rollemodeller for det øvrige personalet.

4.1 Uterommet i barnehagen

Tankene til Ina om det å være ute, er at dette er en arena hvor det er tilrettelagt for mye god læring, samspill, rollelek, forskning, filosofering og språkutvikling. I temaheftet: *Om natur og miljø* (Kunnskapsdepartementet, 2006) syns jeg dette utsagnet var passende når det gjelder filosofering i barnehagen «Gi barna begynnende kunnskap om fødsel, vekst, aldring og død» for det er som Rikke sier og Storli (2010) skriver at det alltid er noe å gjøre ute, og uteområdet forandrer seg hele tiden. Ved at vi bor i et land som har fire årstider, kan vi om vinteren ake i bakken, plukke blomster og se på insekter om våren, vannlek på sommeren og på høsten kan man se på nedbryterne. Hvor man kan undre seg sammen med barna, ved å bruke det vi har rundt oss.

Rikke sier at utearealet innbyr til øving på grov og fin motorikk, ved hjelp av sklier og klatrestativ, men også ved hjelp av å klatre over stubber, å gå opp og ned bakker. Kari sier at ved å bruke uterommet styrkes motorikken til barna, trener på balansen og at alle har godt av frisk luft. I temaheftet *Om natur og miljø* (Kunnskapsdepartementet, 2006) skrives det om at det er så viktig å kunne prøve seg ut på det motoriske planet. Det å kunne klatre høyt opp i et tre, for så å hoppe ned igjen. At barna trenger opplevelsene det medfører, til senere i livet.

4.2 Frileken i barnehagen

Det var en felles forståelse blant informantene, at barnas frilek var periodene mellom planlagte aktiviteter som styres av personalet, som Pape (2000) også skriver om. Informantene snakket forskjellig utfra hva de la i begrepet frilek. Rikke starter med å si at frileken kan bidra til alt, men hun sier det er opptil personalet i barnehagen å se til hvordan den utvikler seg. Hun sier at det første som må gjøres, er bare å åpne skuret der alt materialet ligger, hvor barna kan forsyne seg av lekene som er der, da kan den kreative leken starte. Her snakker Rikke etter Gibsen (ref. i Storli, 2010) sin teori om *affordances*, hvor barna tenker på hvordan de kan bruke denne spaden til noe mer, kan den bli et fly som skal til Spania, eller kanskje et troll som bor i sandkasse fjellet. Kari synes det kan være vanskelig å tilrettelegge frilek til så mange barn, hun sier det kan være enklere å tilrettelegge inne i barnehagen. Ved å legge ut materiell som leire, konstruksjonsbygging og tegning, da kan man lage lekesoner slik at barna blir fordelt. Dette blir da ikke lek etter hva Olofsson (1993) skriver, men mer sysselsetting og øvelse. Men som Gibson (ref. i Storli 2010) skriver kan dette bidra til at frileken starter, og ved å være åpen for at barna kan leke på tvers av leksonene, vil frileken komme av seg selv.

Kari synes også det kan være enklere å dele barna inn i grupper inne, hvor barna selv er med på å medvirke hva som skal foregå på de forskjellige gruppene. Storli (2010) skriver at «Utetid og uteaktivitet bør ikke betraktes som et avbrudd i det pedagogiske arbeidet». Problemet ved å tenke at det er enklere å tilrettelegge inne, er at det legges mye av egen interesse inn i hva som er mulig å gjennomføre i uterommet, hva vil jeg og hva vil barna? Ved å tenke litt annerledes og la barna ta del i planleggingen skriver Åberg & Taguchi (2006) at personalet er med på en ny måte, og gir barna ansvar for hva som skal skje, hva synes barna er spennende nå? Barna kan komme med aktiviteter som personalet trodde var umulig å gjøre ute. På den måten kan det pedagogiske arbeidet tas med ut, ved å tenke på en annen måte. Ina sier det er nettopp i barnehagen man kan prøve å feile, kanskje det var lurt å ta med store tegneark ut i regnet, for så å spraye maling på det, regnet gir kunstverket en annen effekt. «Barn må få utforske på sin egen måte» skriver Lie, Vedum & Ødegaard (2013).

Både Kari, Rikke og Ina sier at frileken bidrar til sosialt samspill som gjør at man får venner, som er viktig for å trives. De legger vekt på det som står i rammeplanen, at «Å få delta i lek og få venner er grunnlaget for barns trivsel og meningsskaping i barnehagen»

(Kunnskapsdepartementet, 2011). Leken bidrar med at de får øve seg på konfliktløsning, konflikt håndtering og vente på tur, og i leken får barna lekt ut negative og positive opplevelser ved å måtte håndtere de selv. Dette henger sammen med det Lillemyr (2011) skriver at det er i leken barnet kan finne ut av hvem er jeg, og hva gjør du når jeg gjør sånn?

4.3 Barn som ikke leker

Barn som ikke leker syns informantene byr på utfordringer, men alle har en forestilling om at det løser seg, ved å veilede barna og forebygge med formelle og uformelle læringssituasjoner (Kunnskapsdepartementet, 2016, s. 32), i form av planlagte samlinger, eller hverdagslige samtaler i garderoben. Når det er barn som velger å stå utenfor leken starter Rikke med observasjon. Hun bruker det hun har lært av teori og erfaringer hun har med seg, etter lang tid i barnehagen. Gotvassli (2013) skriver om å ha «tro på egen kompetanse», her viser Rikke at hun har tro på sin egen kompetanse, hun tørr å stole på at ved å bruke teorien og erfaringer hun har, kan hun gjøre det beste for dette barnet. Hun har laget seg en egen *metode*, når hun ser et barn gå alene. Etter å ha observert barnet i ca. en til to uker, snakker hun med barnet for å finne ut av hvorfor barnet ikke leker med andre barn. Deretter skaffer hun seg informasjon om hva barnet kunne tenke seg å leke med, ved å tilbringe tid sammen med barnet. Her er Rikke inne på det Pape (2000) skriver om å vise barna at vi ha all tid i verden, at dette barnet får den tiden det har behov for. Deretter prøver hun å sette i gang lek som også ser spennende ut for de andre barna, så de kan være med. Her sier hun det er viktig å styrke barnet som hun veileder, så de andre barna ikke tar over leken, det er viktig å være trygg for å klare å leke med andre barn. Men på den andre siden skriver Pape (2000), at det også må være viktig å stille de samme kravene til barnet som blir veiledet, som til de andre som er med på leken. Å kunne bli en god lekpartner må man leke ting som andre vil også, og sette sine egne ønsker til side.

Ina legger vekt på at det er personalet som veileder barna til å se mulighetene som er i uterommet, siden barna som kommer inn i barnehagen har ulike bakgrunn og erfaringer til det å begynne i barnehagen som Pape (2000) skriver, har de også ulike erfaringer med det å være ute. Ina sier det er vesentlig at personalet er aktive voksne, ved å selv være nysgjerrig og leken, og med dette har hun selv opplevd at barna får et helt annet syn på det å være ute. Thorbergson (2012, s. 39) skriver «Gjennom møter med nysgjerrige og interesserte voksne etableres det et fokus mot *det felles tredje* – det som voksne og barn ser på eller opplever sammen». Med dette

skriver Thorbergson (2012) at personale er medskaper i leken, det er personalet som kan hjelpe barna å se hvilke muligheter som er ute og hvordan bruke forskjellige materialer som stein, pinner og blader til å bli andre ting som kan brukes i leken. Kari sier også at det kommer helt an på barnet, barna kommer ikke inn i barnehagen med samme bakgrunn. Ved å lære barnet å spørre selv om å få være med i leken, og ved å være med som det trygge personalet, har barnet lettere for å mestre dette selv ved en senere anledning. Som Vygotsky skriver om *den nærmeste utviklingssone* (referert i Askeland & Sataøen, 2014). Men også være en støtte under leken, ved å leke sammen med barna, for så å leke seg ut igjen. Her snakker Kari som Bruner (referert i Öhman, 2012) skriver i sin teori om *støttende stilas*, en støtte for barnet i leken.

To av informantene har deltatt i et type «mobbe prosjekt» som har gjort dem ekstra oppmerksomme på dette temaet. De synes mobbing er et sterkt ord i barnehagen, men har blitt klar over at det kan forekomme. Og det er opptil den som blir utsatt, å definere om man har blitt mobbet eller ikke. Begge jobber aktivt med dette i form av et program de kaller hjerte-programmet. Dette programmet handler om å ha hjerte for andre. Jeg vil ikke gå nærmere inn på dette temaet, siden dette er litt utenfor min oppgave. Men synes det er viktig å ha i tankene når man skal snakke om barn som ikke leker og at det jobbes aktivt med saken i barnehagene.

4.4 Personalrollen

Hvilken rolle personalet tar, sier informantene må være opptil den enkelte. Men det er vanskelig å definere hvordan man skal være personalet i barnehagen. Ina sier det er viktig å være oppdatert i samfunnet vi lever i. For barn nå, er ikke de samme som barn for ti år siden. Som Pape (2000) skriver sier også Ina at det er viktig å vite hva som foregår inne i tv-verden og tv-en trenger ikke være en fiende, så ved å være oppdatert på hva barna ser på, kan man bruke dette til samtaleemner sammen med barna, å vise at man er interessert.

Når man ser at personalet ikke innfrir hva som tenkes rundt det å jobbe i barnehagen, velger Rikke å bruke medarbeider samtaler til å veilede personalet rundt arbeidsmål, og hva de tenker selv om arbeidet. Hun tenker som Gotvassli (2004) skriver at det er viktig å få frem hva den enkelte personalet sitter på av kompetanse, og hvilke ferdigheter og interesser personalet har. Dette kan brukes til å utvikle den enkelte personalet, og arbeidsoppgavene blir tilpasset, noe som fører til det beste for fellesskapet i barnehagen. Kari har valgt å sette opp noen planlagte

arbeidsoppgaver når de skal på tur, ved hjelp av denne er det alltid et personalet som er tilstede kun for barna i lek, hvor de andre har ansvar for matlaging, telling av barn og hjelpe barn på do. Når jeg spurte Kari om hvordan hun jobbet med å gjøre utetiden meningsfull for sitt personale, sa hun at som barnehagelærer prøver hun selv å være bevisst sin egen rolle, og da være et forbilde for det andre personalet, og hun er veldig opptatt av å motivere og rose personalet når arbeidsoppgavene er utført godt, som Skogen (2013) skriver at det som ser ut til å motivere personalet best, er verbal-ros.

Ina og Kari sin intensjon i uteleken er å være tilstede å undre seg sammen med barna, skape gode relasjoner, stimulere kreativiteten og la barna tørre å gi av seg selv. Men alle tre informantene føler at det kommer helt an på barnet og dagen her og nå, hvordan personalet deltar i leken. For alle kan ikke leke, passe på de som skal tisse og være på møte samtidig. De er alle enige om at, *tid* er et diskutert tema i barnehagen, det å kunne ha tid til alt som skal gjøres, og tid til hvert enkelt barn. De tenker som Pape (2000) skriver at man må legge opp dagen annerledes, og at det er de som barnehagelærere, som har ansvar for å legge opp dagen sammen med sitt personale, så det er mulighet for å gjøre den jobben som kreves i arbeidet. Så er det opptil den enkelte å bruke tiden godt.

4.5 Aktive voksne

Å være den aktive voksne kan være vanskelig, siden ikke alle har samme tanke om hva de legger i begrepet, dette er noe jeg selv også har opplev i praksis. Ina sier at alle kunnskapsområdene i rammeplanen dekkes automatisk ved å være utendørs, så lenge den bevisste, tilstedeværende og undrende personalet er tilstede sammen med barna, dette legger rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2011) også vekt på. Kari er helt enig i at man må være bevisst og tilstedeværende som personale, men aktiv voksen betyr også å kunne ha et helhetsbilde av barnet. Med dette sier hun at selv om et barn ønsker å være alene, er det ikke sikkert at det er ensomt. Som aktiv voksen vil dette personalet ha fått med seg at barnet har gode relasjoner med andre barn i andre settinger. Det er opptil oss som personalet å tolke situasjonen skriver Pape (2000).

Kari sier det er en viktig faktor å ta hensyn til de barna som ikke er så glad i å være ute. Presser man barna til å være ute til enhver tid, vil dette bli en negativ opplevelse for barna, hun sier det er viktig hvis det er anledning til det, og kunne ta med de barna som ønsker, inn litt før. Dette henger i tråd med å anerkjenne barnet og hva som står i rammeplanen

(Kunnskapsdepartementet,2011). Dette kommer helt an på hvilke holdninger personalet har, at de er engasjerte og motiverende i uteaktiviteter. Kari påpeker at det kan være lett for et personal som ikke er motivert selv å være ute, å ta med seg alle barna inn. Kari sier her at det kommer helt an på hvor engasjerte personalet er, er det vinter og skileik ute, setter Kari ski på beina, hun sier det er vanskelig å vise barna hvordan gå på ski, uten å vise det fysisk. Med dette blir hun som Storli (2010) skriver, en god rollemodell for barna, og viser at hun er interessert i det barna gjør. Her tenker jeg at hun er en god rollemodell for andre i personalgruppa også.

Ina og Kari på sin side sier at man som aktiv voksen, kan være alt fra aktiv til passiv i lek, observatør og igangsetter. Dette som Pape (2000, s. 156) skriver «Å forholde seg aktivt til barns lek innebærer mye mer enn å leke med barna på deres premisser». Her skriver Pape (2000) at som personal må man gjøre sitt beste ved å tilrettelegge, så leken blir en arena for sosial læring for alle barna i barnehagen.

5. Avslutning

Det er viktig som personal i barnehagen, å inneha den rette innstillingen til det å være ute. Man kan ikke bare sette på seg klær å gå ut og tro at barna klarer seg selv ute, de leker jo så fint. Når man jobber i barnehage må man være engasjert og villig til å gjøre det lille ekstra for å få barna til å like seg ute, og utfordre barna på en god måte. Og da må vi ha personale i barnehagen som tør å by på seg selv og har nok kunnskap og erfaringer til å kunne hente inn det barnet som trenger litt veiledning. Å få til en god balanse på dette, fordrer at personalet kjenne barna godt, så de vet når og hvordan de kan få barna med på det lille ekstra, for å gjøre leken til noe mer. Da trenger vi aktive voksne som er fysisk og mentalt til stede når de er på jobb, personale som klarer å sette av tid der det trengs for å gi barna den tiden de trenger, det er dette som er jobben i barnehagen.

Når jeg ser på hva informantene har svart på de forskjellige spørsmålene, ser jeg at de er gode pedagoger som har mye kompetanse innenfor uteleken, og mange gode tanker om hvordan være den aktive voksne. Den ene informanten hadde laget seg en helt egen *metode* for hvordan man kunne lage seg et helhetsbilde av barna som trengte det. Denne informanten tør å stole på sin egen kompetanse, og det er viktig i dette ellers så store havet med kartleggingsverktøy og *programmer* som finnes der ute. Mange av *programmene* er gode hjelpemidler til videre arbeid, men *programmene* trenger ikke passe for alle barn.

Som nevnt i innledningen min, er det fri leken det er mest av når vi er ute. Her ser jeg at det mangler en felles forståelse rundt begrepet. Informantene har forskjellig syn på hva fri lek er, det er greit at vi ikke tenker likt, men jeg finner det lurt å bruke tid på basemøter eller personalmøter til å reflektere over hva betyr dette begrepet egentlig for *oss*? På den måten har man større mulighet til å skape en felles forståelse av hva som forventes av deg som personal i de enkelte situasjonene.

Jeg tenker etter å ha skrevet denne oppgaven det er viktig å tenke på at vi er der for barna og at, det er personalet som må tilrettelegge for den gode frileken, det er personalet som må skape magien til spaden som kan bli alt fra troll til gravemaskin, på den måten lærer barna å være kreative og se andre muligheter. For å kunne være den aktive voksne i frileken, er det viktig å tørre å være den lekende personalet som ikke er redd for å by på seg selv.

Litteraturliste

Askeland, L. & Sataøen, S. O. (2013). *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst* (3. Utgave). Oslo: Gyldendal akademisk.

Bergsland, M. D. & Jæger, H. (Red.). (2014). *Bacheloroppgave i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm akademisk

Buaas, E. H. (2009) *Med himmelen som tak: Uterommet som arena for skapende aktiviteter i barnehage og skole* (2. utgave). Oslo: Universitetsforlaget.

Dalland, D. (2012). *Metode og oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Folkman, M-L & Svedin, E. (2004). *Barn som ikke leker*. Oslo: Pedagogisk Forum.

Glaser, V. (2013). *Foreldresamarbeid*. Oslo: Universitetsforlaget.

Gotvassli, K.-Å. (2013). *Strategisk kompetanseutvikling i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Gotvassli, K. –Å. (2004). *Et kompetent barnehagepersonale: Om personal- og kompetanseutvikling i barnehagen* (2. utgave). HøyskoleForlaget: norwegian academic press

Johannesen, N. & Sandvik, N. (2008). *Små barn og medvirkning: Noen perspektiver*. Oslo: Cappelen Damm.

Kaarby, K. M. E. (2011). *Knowledge About Physical Activity Play and the Adult`s involvement in Kindergartens in Norway*. I K. Kumpulainen & A. Toom (Red.), *Journal of the European Teacher Education Network* (s. 105-109). Lokalisert på: http://www.eten-online.org/uploads/ETEN_21_Proceedings_2011-1350603940.pdf

Kunnskapsdepartementet. (2011). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. (Rev. Utg). Oslo: Departementet.

Kunnskapsdepartementet. (2006). *Temahefte – om natur og miljø*. Oslo: Departementet.

Kunnskapsdepartementet. (2009). *Kvalitet i barnehagen*. Meld. St. 41, (2008-2009). Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-41-2008-2009-/id563868/sec1>

Kunnskapsdepartementet. (2016). *Tid for lek og læring- Bedre innhold i barnehagen*. Meld. St. 19, (2015-2016). Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-19-20152016/id2479078/>

Lie, S., Vedum, T. V. & Ødegaard, T. (2013). *Undre meg på: Naturfag i barnehagelærerutdanningen*. Oplandske Bokforlag.

Lillemyr, O. F. (2011). *LEK-OPPLEVELSE-LÆRING i barnehage og skole*. (3. utgave.). Oslo: Universitetsforlaget.

Løkken, G. & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen* (4. utgave). Oslo: Universitetsforlaget.

Osnes, H., Skaug H. N. & Kaarby, K. M. E. (2010). *Kropp, bevegelse og helse i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.

Olofsson, B. K. (1993). *Lek for livet*. Saltrød: Forsythia.

Pape, K. (2000). «Æ TRUR DEM SØV» *Om den aktive voksne og sosialkompetanse i barnehagen*. Oslo: Kommuneforlaget AS

Skogen, E. (Red.) (2013). *Å være leder i barnehagen* (2. utgave). Bergen: Fagbokforlaget.

Storli, R. (2010). Bevegelseslek i barnehagens uteområde. E. B. H. Sandseter, T. L. Hagen & T. Moser (Red.), *Barnas barnehage 3. Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (1. utg., s. 325-342). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Thorbergsen, E. (2012). *Barnehagens uterom*. Pedagogisk Forum

Utdanningsdirektoratet. (2016). *Barns trivsel- voksnes ansvar*. Hentet fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/barnehagens-innhold/trivsel/trivselsveileder/7-Barns-samspill-og-lek/>

Åberg, A. & Taguchi, H. L. (2006). *Lyttende pedagogikk – etikk og demokrati i pedagogisk arbeid*. Oslo: Universitetsforlaget.

Öhman, M. (2012). *Det viktigste er å få leke*. Oslo: Pedagogisk forum.

6. Vedlegg 1

Intervjuguide.

Først ønsker jeg å snakke litt om hva min BA går ut på. Informere litt rundt temaet.

1. Hva tenker du om det å være ute?

2. Kan du beskrive hvordan du er i uteleken?

3. Hvilke roller har du i uteleken?

4. Hva gjør du for å hjelpe barn inn i lek?
 - Kan du gi eksempel på en situasjon?

5. På hvilke måter tilrettelegger du for frilek?
 - Hva mener du frileken bidrar til?

6. På hvilke måter deltar personalet i frilek ute?

7. Hvordan arbeider du med assistentene, for at det skal bli meningsfullt å være ute?

8. Er det noe innenfor frilek i utetiden, du synes vi burde snakke om?